

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 443/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti M., s. r. o., N., vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove zo 16. mája 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 129/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti M., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2012 doručená sťažnosť spoločnosti M., s. r. o., N. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co 129/2011-493 zo 16. mája 2012. Sťažovateľka je podľa obsahu sťažnosti zastúpená právnym zástupcom

JUDr. J. P., Advokátska kancelária, D., avšak kvalifikované splnomocnenie preň k sťažnosti nepriložila.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že JUDr. J. P., D., vyvolal 24. marca 2004 žalobou začatie konania vedeného Okresným súdom Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 C 193/2004, ktorého predmetom bolo zaplatenie sumy 33 193,92 € s príslušenstvom. V procesnej pozícii žalovaných vystupovali M. S., H. (ďalej len „odporkyňa v 1. rade“), a M. Š., B., t. č. na neznámom mieste, ktorý bol zastúpený opatrovníčkou E. O., zamestnankyňou okresného súdu (ďalej len „odporca v 2. rade“).

Na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 28. apríla 2005 okresný súd uznesením č. k. 8 C 193/2004-93 z 30. marca 2006 pripustil, aby na miesto pôvodného žalobcu vstúpila Mgr. M. P., D. Na základe ďalšej zmluvy o postúpení pohľadávky z 8. februára 2008 okresný súd uznesením č. k. 8 C 193/2004-176 z 22. mája 2008 pripustil, aby na miesto žalobcu vstúpila sťažovateľka.

Okresný súd rozsudkom č. k. 8 C 193/2004-398 z 8. júla 2010 uložil odporcom povinnosť zaplatiť sťažovateľke žalovanú sumu s príslušenstvom s tým, že plnením jedného z odporcov zaniká do výšky plnenia povinnosť druhého odporcu. Zároveň okresný súd uložil odporcom povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľke trovy konania v sume 12 716,77 €.

Odporkyňa v 1. rade podala proti prvostupňovému rozsudku okresného súdu odvolanie, ktorým namietala nesprávne právne posúdenie veci a nesprávne zistený skutkový stav a navrhla zmeniť napadnutý rozsudok tak, že žaloba bude zamietnutá na trovy sťažovateľky. Pre prípad, že by odvolací súd potvrdil v merite napadnutý rozsudok okresného súdu, navrhla, aby náhrada trov konania sťažovateľke nebola priznaná.

Krajský súd rozsudkom č. k. 15 Co 107/2010-437 z 9. februára 2011 potvrdil prvostupňový rozsudok okresného súdu vo veci samej a vo výroku o trovách konania ho zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Zrušovací výrok svojho rozsudku krajský súd odôvodnil zistením, že *„odvolateľka vo svojom odvolaní v prípade potvrdenia rozsudku navrhla náhradu trov konania žalobcovi nepriznať. Tento jej prednes je potrebné posúdiť ako žiadosť o rozhodnutie o trovách konania podľa § 150 ods. 1 O. s. p. Dôvody hodné osobitného zreteľa neboli súdom prvého stupňa preskúmané,*

preto v záujme zachovania práva účastníkov na spravodlivý súdny proces a na možnosť konať pred súdom musí byť zisťovanie dôvodov hodných osobitného zreteľa prevedené najskôr pred súdom prvého stupňa. V prípade, ak prvostupňový súd nezistí dôvody hodné osobitného zreteľa je potrebné o trovách účastníkov rozhodnúť podľa § 142 ods. 1 O. s. p., avšak s prihliadnutím na účelnosť trov právneho zastúpenia. V súvislosti s tým odvolací súd dáva do pozornosti súdu prvého stupňa skutočnosť, že žaloba bola pôvodne podaná žalobcom, ktorý vykonával advokátsku činnosť a napriek tomu bol zastúpený advokátom. Právo účastníka dať sa zastúpiť je procesným právom, ktoré nie je možné odoprieť ani advokátovi, avšak vo vzťahu k druhej procesnej strane je potrebné takéto zastúpenie posudzovať z pohľadu účelnosti vynaložených trov.“

Okresný súd po vrátení veci uznesením č. k. 8 C 193/2004-472 z 20. júla 2011 sťažovateľke náhradu trov konania voči odporkyňi v 1. rade nepriznal a odporcovi v 2. rade uložil povinnosť nahradiť trovy konania v sume 12 716,77 €. Okresný súd konštatoval, že „odporkyňa v 1. rade bola počas konania pred súdom prvého stupňa zastúpená Centrom právnej pomoci, tzn. že splnila podmienky na poskytnutie právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi podľa ustanovení § 4 písm. a) zák. č. 327/2005 Z. z., preto súd skúmal jej majetkové a ekonomické pomery. Bolo zistené, že... je samostatne zárobkovo činná osoba – živnostníčka s ročným príjmom 8255 eur a výdavkami 4273,44 eur. Odporkyňa v 1. rade sa sama stará o maloletú dcéru N., býva v byte svojich rodičov, ktorým prispieva na bývanie a jej mesačné výdavky na jej osobnú potrebu a potreby dcéry predstavujú sumu 355,85 eur, pričom zároveň mesačne uhrádza odvody vo výške 155,13 eur a za kanceláriu sumu 31 eur. Je potrebné konštatovať, že odporkyňa v 1. rade bola spolu s odporcom v 2. rade zaviazaná uhradiť žalovanú sumu vo výške 33 193,92 eur s príslušenstvom, čo samo o sebe zhoršuje jej ekonomickú situáciu, nakoľko sa sama stará o maloletú dcéru. Súd preto dospel k záveru, že odporkyňa sa nachádza v nepriaznivej ekonomickej situácii, ktorá na jej strane predstavuje dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý v súlade s ust. § 150 O. s. p. náhrada trov konania nemusí byť priznaná inak úspešnému navrhovateľom, ktorému nepriznaním náhrady trov nemôže byť spôsobená výrazná ekonomická ujma, pretože náhrada trov mu bude priznaná od odporcu v 2. rade.“

Uznesenie okresného súdu napadla sťažovateľka odvolaním. Proti názoru okresného súdu o absencii ekonomickej ujmy v dôsledku nepriznania náhrady trov konania

voči odporčkyni v 1. rade namietala, že tento záver „vychádza zo skutkových zistení, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Skutočnosť, že žalovaná bola zastúpená Centrom právnej pomoci sama osebe nemôže byť dôvodom aplikácie ustanovenia § 150 O. s. p., pričom situácia žalovanej sa v priebehu konania mohla zmeniť. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa nie je zrejmé, či súd skúmal aktuálne pomery žalovanej v 1. rade. Žalovaná v priebehu konania zmenila právneho zástupcu, ktorý nie je v zozname advokátov poskytujúcich právnu pomoc.“. Ďalej sťažovateľka upozornila, že „pokiaľ súd nezistil aktuálnu adresu žalovaného v 2. rade, nebude mať túto možnosť ani exekútor a priznanie nároku voči žalovanému v 2. rade je teda len formálne, bez možnosti skutočného vymoženia priznaného nároku. Za daných okolností by žalobca ako úspešný účastník konania musel znášať trovy konania sám. Časť trov právneho zastúpenia, ktoré vznikli žalobcovi, boli zapríčinené práve postojom žalovanej v 1. rade a účelovými úkonmi uskutočnenými v konaní.“.

Krajský súd uznesením č. k. 15 Co 129/2011-493 zo 16. mája 2012 napadnuté prvostupňové uznesenie potvrdil a náhradu trov odvolacieho konania odporčkyni v 1. rade nepriznal. Dospel k záveru, že okresný súd „náležite pri aplikácii ust. § 150 O. s. p. kládol dôraz na aktuálne majetkové, príjmové i sociálne pomery žalovanej v 1. rade. Zohľadniac sociálnu a majetkovú situáciu žalovanej považoval správne túto za dôvod hodný osobitného zreteľa. Neobstojí odvolacia námietka..., že z odôvodnenia nie je zrejmé, či súd vôbec skúmal aktuálne pomery žalovanej v 1. rade. Z obsahu spisu vyplýva, že prvostupňový súd riadne skúmal aktuálne majetkové pomery žalovanej v 1. rade, keď preskúmal potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch žalovanej v 1. rade, daňové priznania za roky 2009 a 2010, výpis z účtu Slovenskej sporiteľne a čestné prehlásenie žalovanej v 1. rade o nevlastnení účtov v iných bankách.“.

Po rekapitulácii okresným súdom zistených majetkových a príjmových pomerov odporckyne v 1. rade krajský súd konštatoval, že „ak ustanovenie § 150 O. s. p. má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti, boli v predmetnej veci splnené tieto predpoklady preto, aby žalobcovi nebola priznaná voči nej náhrada trov konania. Opačné rozhodnutie by s najväčšou pravdepodobnosťou viedlo k existenčným problémom žalovanej v 1. rade, a to aj vzhľadom na výšku uplatnených trov konania a záväzok právoplatne priznaných.“.

Správanie účastníka konania, na ktoré žalobca v odvolaní poukazuje, je relevantnou okolnosťou pri posudzovaní dôvodov hodných osobitného zreteľa, nie však okolnosťou jedinou. Prvostupňový súd správne poukázal aj na to, že rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania celkom podľa § 150 O. s. p. nie je na úkor žalobcu, keďže náhrada trov je mu priznaná od žalovaného v 2. rade.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Námietka žalobcu ohľadom reálnej nemožnosti vymoženía priznaného nároku od žalovaného v 2. rade vzhľadom na to, že mu bol ustanovený opatrovník z dôvodu neznámeho pobytu, nemá opodstatnenie, keďže účelom ustanovenia opatrovníka žalovanému v 2. rade v zmysle § 29 ods. 2 O. s. p. je ochrana záujmov žalovaného v 2. rade v konaní a zároveň slúži na to, aby bolo zaručené právo žalobcu na prejednanie veci v primeranej lehote. Aj účinky urobených procesných úkonov opatrovníka zostávajú zachované. Koniec koncov, argumentum ad absurdum by pri tvrdení žalobcu znamenal, že v každej veci, v ktorej by súd uložil povinnosť účastníkovi konania, ktorý je zastúpený opatrovníkom z dôvodu neznámeho pobytu, by toto plnenie bolo nevyhľaditeľné.“.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľka vyjadruje nesúhlas s právnymi závermi krajského súdu. Skutočnosť, že odporkyňa v 1. rade bola v konaní zastúpená Centrom právnej pomoci „sama osebe nemôže byť dôvodom aplikácie ustanovenia § 150 O. s. p. a uvedené platí o to viac, že konanie prebiehalo niekoľko rokov, pričom situácia odporkyne 1/ sa v priebehu konania (od okamihu, kedy jej bolo priznané zastupovanie Centrom právnej pomoci) mohla zmeniť. Predloženie výpisov z daňového priznania odporkyne 1/ za roky 2009 a 2010 nemôže byť dostatočným podkladom pre takýto záver. Sťažovateľka zdôrazňuje, že odporkyňa 1/ je samostatne zárobkovo činná osoba – živnostníčka, a teda má postavenie podnikateľa. Výsledky podnikania obsiahnuté v číselnom vyjadrení v daňovom priznaní nie sú skutočným obrazom hospodárskej resp. ekonomickej situácie podnikateľa, nakoľko súd nevyhodnocuje odôvodnenosť a potrebu nákladových položiek, ktoré si odporkyňa v daňovom priznaní (vo svojom účtovníctve) uplatnila. Pokiaľ odporkyňa 1/ vykonáva podnikateľskú činnosť, ktorej jedným z charakteristických znakov je

vykonávanie činnosti na vlastné riziko a na vlastnú zodpovednosť, nemôže byť záver o ekonomickej situácii podnikateľa dôvodom hodným osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania voči úspešnému účastníkovi konania. Týmto spôsobom by bola prenášaná zodpovednosť za neúspech v podnikaní z podnikateľa na druhého účastníka, ktorý – hoc úspešný v konaní o veci samej, by niesol dôsledky v podobe materiálnej ujmy spočívajúcej v uhradených nákladoch spojených s konaním. Nemožno sa stotožniť ani s tvrdením súdu o tom, že nepriznaním náhrady trov voči odporkyňi 1/ nebude sťažovateľke spôsobená ekonomická ujma, nakoľko náhrada mu bude priznaná od odporcu 2/. Takéto tvrdenie súdu vyznieva absurdne v kontexte s okolnosťou, známou z priebehu konania a zo spisu, a to, že odporca 2/ sa dlhodobo zdržuje na neznámom mieste a v konaní je zastúpený opatrovníčkou. Vzhľadom na uvedené je viac než zrejmé, že pokiaľ súd nedokázal zistiť aktuálnu adresu, na ktorej sa odporca 2/ zdržiava, nebude mať túto možnosť ani exekútor a priznanie nároku na náhradu trov konania voči odporcovi 2/ je teda len formálne, bez reálnej možnosti skutočného vymoženia priznaného nároku. Pokiaľ odvolací súd v odôvodnení k tejto námietke sťažovateľky uviedol, že... nemá opodstatnenie, postráda jeho odôvodnenie presvedčivosť a logiku, nevychádza zo skutočností, ktoré vyšli najavo v priebehu konania. Odporca 2/ bol takmer počas celého konania zastúpený opatrovníkom z dôvodu, že sa súdu napriek viacerým pokusom a spolupráci s políciou nepodarilo vypátrať pobyt odporcu. Jediným obdobím, počas ktorého bol odporca 2/ zastihnuteľný, bolo obdobie jeho pobytu vo výkone väzby, ktoré však pred skončením konania uplynulo a bol prepustený. Vzhľadom na tento fakt je tiež možné predpokladať, že sa odporca 2/ ani nenachádza na území SR a o jeho pobyte nemá informácie ani odporkyňa 1/, hoci je jeho bývalou manželkou a dlh vznikol práve v období, kedy boli manželmi. Za daných okolností je preto zrejmé, že sťažovateľka ako úspešná účastníčka konania, by musela sama znášať náklady na konanie, čo je v rozpore s jednou zo základných zásad upravených v Občianskom súdnom poriadku. Nie bez významu je tiež skutočnosť, že časť trov právneho zastúpenia, ktoré sťažovateľke vznikli, bola zapríčinená práve a výlučne postojom a účelovými úkonmi odporkyne 1/ uskutočnenými v konaní (napr. keď po viac ako 4 rokoch od začatia konania si vyžiadal na pojednávaní lehotu na podanie žaloby o neplatnosť ručiteľského vyhlásenia, pojednávanie bolo za týmto účelom odročené a následne súdu písomne oznámila, že žalobu nepodá) a tiež napr. jej opakovanou neúčastou

na pojednávani, ktoré ospravedlňovala krátko pred jeho začatím čím znemožnila jeho včasné odročenie tak, aby sa právny zástupca sťažovateľky nemusel na pojednávanie dostaviť a merať cestu Dolný Kubín – Humenné a späť len aby si vypočul žiadosť o odročenie... S touto námietkou sa odvolací súd v napadnutom rozhodnutí vôbec nevysporiadal.“.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15Co/129/2011 zo dňa 16.05.2012 bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 Ústavy SR, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde a základné právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 15Co/129/2011 zo dňa 16.05.2012 a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

3. Zároveň sťažovateľka žiada priznať náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 1484,70 € a túto poukázať jej právnenému zástupcovi.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenšej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

1. Ústavný súd už judikoval, že rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. septembra 1997).

Ústavný súd však iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (*mutatis mutandis* IV. ÚS 170/08, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 64/09).

Podstata sťažovateľkinej sťažostnej argumentácie spočíva v nesúhlase s aplikáciou § 150 zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) na jej prípad, pretože podľa jej názoru skutkové okolnosti nesvedčia v prospech odchýlky od všeobecného pravidla zakotveného v § 142 OSP.

Podľa § 150 ods. 1 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

K aplikácii citovaného ustanovenia už ústavný súd judikoval, že odôvodnenie rozhodnutia, v ktorom je ustanovenie § 150 OSP aplikované, by malo byť precízne, pričom sa *ex lege* vyžaduje, aby v tomto konaní boli bezpečne preukázané skutočnosti, na základe ktorých je toto ustanovenie aplikované (I. ÚS 248/2010). Odvolací súd pri rozhodovaní o časti odvolania o trovách konania teda nemôže rozhodnutím o odvolaní

nepriznať nárok na náhradu trov konania iba na základe všeobecného odôvodnenia (III. ÚS 144/2010).

Aj v posudzovanom prípade je tak úlohou ústavného súdu zistiť, či uznesenie krajského súdu, ktorým bolo potvrdené prvostupňové uznesenie založené na aplikácii § 150 OSP, nie je výsledkom extrémneho vybočenia z rámcov daných pravidlami rozhodovania o nárokoch na náhradu trov konania. Načrtnutý koncept medzi ústavno-súdneho prieskumu potom úzko súvisí aj s kvalitou odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré bezpochyby musí reagovať na okolnosti konkrétneho prípadu.

1.1 Dôvody, ktoré podľa názoru okresného súdu zakladali právomoc aplikovať § 150 OSP, vychádzali z danosti materiálnej núdze u odporkyne v 1. rade vyplývajúcej z jej majetkových a príjmovovo-výdavkových pomerov, ako aj zo skutočnosti, že sťažovateľke ako úspešnej žalobkyni bola priznaná náhrada trov konania proti odporcovi v 2. rade.

Sťažovateľka kritizovala súd prvého stupňa, pretože faktory determinujúce záver o majetkovom statuse odporkyne v 1. rade (zastúpenie Centrom právnej pomoci) neboli podľa jej názoru dostatočne relevantné, keďže okresný súd neskúmal aktuálne majetkové a zárobkové pomery odporkyne v 1. rade, a navyše odporkyňa v 1. rade svojím procesným postojom v konaní zapríčinila vznik časti trov právneho zastúpenia sťažovateľky. Okrem toho, sťažovateľka spochybnila odkaz okresného súdu na priznanie náhrady trov konania v celom rozsahu proti odporcovi v 2. rade zdôraznením skutočnosti neznámeho pobytu odporcu v 2. rade, čo má znemožniť prípadné nútené vymáhanie priznaného nároku.

Krajský súd ku problému majetkových pomerov odporkyne v 1. rade dôvodil jej daňovými priznaniami k dani z príjmov za roky 2009 a 2010, výpisom z jej účtu a jej čestným vyhlásením o tom, že nevlastní žiadne ďalšie účty v bankách. V nadväznosti na to zvýraznil okresným súdom zistené mesačné príjmové a výdavkové pomery.

Ústavný súd nezistil v úvahách krajského súdu pri rozhodovaní o odolaní sťažovateľky známky extrémneho vybočenia z pravidiel priznávania náhrady trov konania účastníkovi konania úspešnému v spore. Je vhodné na tomto mieste opätovne zdôrazniť, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05),

a preto nemôže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

Okolnosti posudzovaného prípadu predstavujú podľa názoru ústavného súdu legitímny skutkový podklad pre úvahy o možnosti odchýlky od zásadného pravidla regulujúceho priznávanie náhrady trov konania v občianskom súdnom konaní (§ 142 OSP) v prospech výnimočného postupu umožneného § 150 OSP. Majetkové pomery neúspešného účastníka konania, ktorý by inak bol na základe výsledku sporu povinný nahradiť úspešnému účastníkovi účelne vynaložené trovy konania, bezpochyby sú akceptovateľným dôvodom na zvažovanie postupu podľa § 150 OSP. Treba však zdôrazniť, že úvaha súdu o tom, či majetkové pomery možno podradiť pod legálny pojem „dôvody hodné osobitného zreteľa“, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Inými slovami, v určitých konkrétnych okolnostiach majetkové pomery dôvodom hodným osobitného zreteľa byť môžu, kým v iných skutkových okolnostiach tie isté majetkové pomery aplikáciu § 150 OSP vôbec nemusia zakladať. Aj Ústavný súd Českej republiky vo vzťahu k zodpovedajúcemu ustanoveniu v českom právnom poriadku konštatoval, že relevantnými okolnosťami pre jeho aplikáciu sú – doktrínálne i judikátorne nespochybniteľne – majetkové, sociálne a osobné pomery v konaní neúspešného účastníka konania, ako aj ich vyvažovanie s pomermi účastníka úspešného, a rovnako tak i tzv. okolnosti prípadu, t. j. tie, ktoré identifikujú uplatnený nárok, hlavne z pohľadu jeho skutkovej i právnej zložitosti, procesné správanie strán, dôvody neúspechu strany náhradovo povinnej a prípadne aj ďalšie konkrétne okolnosti (nález vo veci sp. zn. III. ÚS 3448/10 zo 14. apríla 2010).

Okresný súd i krajský súd podľa názoru ústavného súdu dostatočne zvažili ďalšie relevantné okolnosti sťažovateľkinho prípadu. Spomedzi nich sa do popredia dostáva predovšetkým priznanie náhrady trov konania voči odporcovi v 2. rade. Touto časťou

výroku okresný súd dostatočne vyvážil „náhradový“ neúspech sťažovateľky v procesnom vzťahu s odporkyňou v 1. rade a priznanie náhrady trov voči odporcovi v 2. rade tak v posudzovanom prípade poskytuje dostatok relevantného diskrečného priestoru na záver krajského súdu o subsumovateľnosti zistených majetkových pomerov odporkyne v 1. rade pod pojem dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 150 OSP.

Poukaz sťažovateľky na skutočnosť, že odporkyňa v 1. rade je živnostníčkou, a tvrdenie, že napadnutým rozhodnutím v podstate dochádza k prenosu zodpovednosti odporkyne v 1. rade za jej neúspech v podnikaní na sťažovateľku, sú z hľadiska ústavnosúdneho prieskumu napadnutého uznesenia krajského súdu irelevantné. Okresný súd i krajský súd rozhodovali o uplatnenom nároku na náhradu trov konania a aj skúmanie rozhodných skutkových okolností nemôže byť v takom prípade bezhraničné. Je nevyhnutné, aby sa prihliadalo na okolnosti majúce priamy vzťah k nároku, o ktorom sa rozhoduje, prípadne aj na priame dopady rozhodnutia podľa § 150 OSP. Úspešnosť sťažovateľky ako podnikateľka sa však nemôže odvíjať iba od jednotlivého problému nepriznania náhrady trov konania voči jednému z dvoch odporcov v konaní, v ktorom sťažovateľka navyše bola úspešná. Jej úspech v podnikaní bezpochyby determinuje množstvo faktorov a vplyv posudzovaného rozhodnutia krajského súdu materiálne znamená, že sťažovateľka disponuje vykonateľnou pohľadávkou v sume 33 193,92 € s príslušenstvom voči obom odporcom (rozhodnutie v merite) a vykonateľnou pohľadávkou v sume 12 716,77 € voči odporcovi v 2. rade (rozhodnutie o náhrade trov konania). Z uvedených hľadísk len ťažko možno akceptovať predmetnú sťažnostnú námietku.

Protiargumentácia sťažovateľky o nezastihnuteľnosti odporcu v 2. rade pre neznáme miesto jeho pobytu nie je podľa názoru ústavného súdu relevantná. V tomto závere sa ústavný súd stotožňuje s názorom krajského súdu a dodáva, že v prípade dobrovoľného nesplnenia povinnosti uloženej odporcovi v 2. rade exekučné právo pozná nástroje na prekonanie prekážky spočívajúcej v jeho zámernom zdržiavaní sa na neznámej adrese [pozri § 49 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov]. Neznámy pobyt odporcu v 2. rade teda v žiadnom prípade nemožno identifikovať s reálnou (faktickou) nevyožiteľnosťou judikovanej pohľadávky voči nemu. Pritom

ústavný súd nespochybňuje, že skutočnosť neznámeho pobytu odporcu v 2. rade môže mať za následok isté sťaženie prípadného núteného vymáhania jeho povinnosti nahradiť sťažovateľke súdmi uznané vzniknuté trovy konania. Je však správne, že okresný súd i krajský súd súčasne prihliadali aj na už analyzované majetkové pomery odporkyne v 1. rade. Výsledok tohto vzájomného vyvažovania a porovnávania výhod i nevýhod všeobecnými súdmi zvoleného riešenia však už ústavný súd na úrovni aplikácie jednoduchého práva preskúmať nemôže, pretože tým by sa dostal do pozície ďalšej opravnej inštancie všeobecného súdnictva, čo mu ako nezávislému súdnemu orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) neprislúcha.

1.2 Pokiaľ ide o odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, odzrkadľuje podľa názoru ústavného súdu v dostatočnej miere všetky skutkové okolnosti rozhodujúce pre ústavne akceptovateľné posúdenie možnosti aplikácie § 150 OSP.

Pri hodnotení kvality odôvodnenia napadnutého uznesenia nemožno opomenúť stabilne formulovaný právny názor ústavného súdu, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Ústavný súd zistil, že oba súdy sa v dostatočnej miere zaoberali majetkovými pomermi odporkyne v 1. rade, krajský súd reagoval na odvolanie sťažovateľky vysporiadaním sa s jej námietkami o neznámom mieste pobytu odporcu v 2. rade, ako aj zaujatím postoja k správaniu sťažovateľky v konaní. Z rekapitulácie odvolania v naratívnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že práve uvedené námietky boli z hľadiska sťažovateľky ako odvolateľa rozhodujúce. Možno teda konštatovať, že krajský súd dal odpovede na všetky tie otázky nastolené sťažovateľkou v jej odvolaní, ktoré majú pre vec podstatný význam a dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia (m. m. napr. IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd tak aj z pohľadu kvality odôvodnenia (čo je determinant ústavnej akceptovateľnosti) napadnutého uznesenia krajského súdu dospel k záveru o absencii

signálov, ktoré by po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohli viesť ku konštatovaniu porušenia sťažovateľkou označených práv.

2. Ústavný súd vzhľadom na to, že nezistil dôvody na prijatie posudzovanej sťažnosti na ďalšie konanie, resp. dospel k záveru o jej zjavnej neopodstatnenosti, odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde bez výzvy na odstránenie nedostatku jej podania spočívajúceho v chýbajúcom splnomocnení pre kvalifikovaného právneho zástupcu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2012